

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**УКРАЇНСЬКИЙ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ІМЕНІ Г.Ф. КВІТКИ-ОСНОВ'ЯНЕНКА**

ФІЛОЛОГІЯ ХХІ СТОЛІТТЯ

**Збірник наукових праць
студентства й наукової молоді**

(за матеріалами XI Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентства й наукової молоді,
Харків, 15 квітня 2021 року)

ДК: 881 + 883 + 882 + 882 + 808

Ф 56

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 6 від 10.09.2021 року)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голобородько Костянтин Юрійович – доктор філологічних наук, професор, декан українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка

Лебеденко Юлія Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови, координатор з наукової роботи українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка

Маленко Олена Олегівна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри українознавства та лінгводидактики

Мельників Ростислав Володимирович – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова

Щербакова Наталія Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови

Обиденнікова Марина Олегівна – здобувач II курсу третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти кафедри української мови

Автори публікацій несуть відповідальність за достовірність фактичних даних, чіткість викладу тексту, цитування, а також мовно-стилістичний рівень написання матеріалів.

Філологія XXI століття [Електронне видання] : Збірник наукових праць студентства й наукової молоді, Харків, 15 квітня 2021 р. / Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди ; [редкол.: К. Ю. Голобородько (голов. ред.) та ін.]. Харків, 2021. 164 с.

©Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2021

©Автори публікацій, 2021

ЗМІСТ

<i>Граматичні «помилки» в сучасній постмодерній поезії</i>	8
<i>Адамова Дарія</i>	
<i>Проблема мовних штампів та кліше у сфері публічного управління....</i>	11
<i>Бартош Юлія</i>	
<i>Вербалізатори категорії «щастя» у творах Василя Мисика.....</i>	12
<i>Валенко Анжела</i>	
<i>Шляхи формування комунікативної компетентності на заняттях з української мови.....</i>	15
<i>Гаплєвська Інна</i>	
<i>«Червоний» Андрія Кокотюхи як зразок сучасного історичного роману.....</i>	17
<i>Гвоздь Єлизавета</i>	
<i>Словесні образи небесних світил у мовотворчості Івана Перепеляка..</i>	23
<i>Горенко Вікторія</i>	
<i>Лесичні й фразеологічні біблізми в епістолярному дискурсі Лесі Українки.....</i>	27
<i>Горюн Тетяна</i>	
<i>Числівник у поетичному мовленні постмодерністів.....</i>	29
<i>Гриненко Інна</i>	
<i>Мотивація володіння основами бізнес-англійської мови.....</i>	31
<i>Грицай Яна</i>	
<i>Звертання як синтаксичний засіб експресивізації поетичного тексту (на матеріалі збірки Л. Костенко «Річка Геракліта»).....</i>	32
<i>Грицай Яна</i>	
<i>Концепт Китай в українській мовній картині світу.....</i>	36
<i>Ван Дацзюнь</i>	
<i>Мовна норма vs мовна девіація в навчально-комунікативному дискурсі.....</i>	38
<i>Єрмоленко Софія</i>	
<i>Феміністична проблематика малої прози Лесі Українки.....</i>	43
<i>Жилівостова Інна</i>	

Ван Дацзюнь

Харків, ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Наук. кер.: д. філол. н., проф. К.Ю. Голобородько

КОНЦЕПТ *КИТАЙ* В УКРАЇНСЬКІЙ МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ

На сучасному етапі розвитку людської цивілізації глобалізаційні процеси охопили весь світ, тому вивчення особливостей образів інших країн, проблем стереотипізації й міфологізації дасть змогу для глибшого проникнення в культурно-філософську, етнологічну, соціокультурну специфіку різних держав.

Метою цієї розвідки постає вивчення особливостей вербального вираження концепту **КИТАЙ** в українській мовній картині світу. Українсько-китайські відносини становлять доволі давню історію політичного й культурного діалогу та економічної співпраці, тому звернення до концепту **КИТАЙ** є актуальним, адже такий аналіз поглибить уявлення про Китай та китайців, про той образ, який існує у свідомості носія української мови та виявляється за допомогою вербальних засобів.

В українському мовознавстві представлено чимало робіт, які стосуються вивчення того чи того образу в китайській мові. Наявна значна кількість досліджень компаративного характеру, де порівняно функціонування різних мовних одиниць у китайській та українській мові. Передусім це роботи В.Г. Бурова, М.М. Короткова, Минхана Суна.

У свідомості українців концепт **КИТАЙ** сформувався упродовж тривалої історії міжнародних відносин та осмислення важливості Китаю на світовій арені й українській суспільно-політичній думці. При цьому поняття *концепт* розуміємо як лінгвоментальне утворення, що відображає систему уявлень носіїв мови про певний фрагмент дійсності. Досліджуючи концепт, важливо виокремлювати його змістові характеристики з указівкою на чинники, що вплинули на ці смисли.

Для всебічного вивчення концепту **КИТАЙ**, який належить до національно-географічних концептів, в українській мові вимагає дослідження прийоми вербалізації цього феномену в словниках, енциклопедіях, у текстах засобів масової інформації, у спілкуванні між людьми (у різних соціальних мережах, на різних Інтернет-форумах тощо, а також у живому спілкуванні). Концепт **КИТАЙ** належить до онімних концептів, а саме до концептів-топонімів. Ядерні компоненти концепту збігаються з його інформаційними шаром. У першу чергу **КИТАЙ** містить смисл *країна на Сході* й за таких умов здебільшого виконує номінативну функцію для позначення держави. Цей смисл може бути доповненим уточненням, що ця країна є *азіатською, східною*, але загалом смисл *Китай – країна на Сході* відображає основний зміст словникової дефініції. У межах інформаційного шару актуальними є також смисли *далека країна* та *велика країна*, які вказують на віддаленість Китаю від України, а також на географічну протяжність. У зв'язку з міграційними процесами виникає ще один смисл – *Китай – чужина*, який

утворює бінарну семантичну опозицію *свій – чужий*. Сенси **країна чаю, комуністична країна, країна порцеляни** є спільними для носіїв української мови й актуалізують відому інформацію, створюючи тим самим ситуацію впізнання Китаю.

Згідно зі словниками, до основних експлікаторів концепту **КИТАЙ** належать слова *Китай, Китайська Народна Республіка, китаянка, китаєць, китайський*, а також художньо осмислена назва *Піднебесна*. До ключових слів також слід зараховувати оніми: назви міст, селищ, річок та інших об'єктів, розташованих на території Китаю. Фразеологічні одиниці, що репрезентують концепт **КИТАЙ** також дають важливу інформацію про відображення Китаю в українській мовній картині світу. Зокрема, найбільш важливими є такі сенси, як *щось незрозуміле (китайська грамота), далека країна (далеко, як до Китаю), неякісні товари (китайські шмотки), ізоляція (відгородитися китайським муром)*. Зазвичай у фразеологічних одиницях закладено не тільки інформаційну, а й оцінну інформацію про концепт.

В енциклопедіях та словниках символів до важливих образів, пов'язаних із Китаєм, належить *дракон, чай, мудрець, кунг-фу, Велика китайська стіна, шовк, бамбук*. Ці образи в певних контекстах також є яскравими виразниками концепту **КИТАЙ**.

В українській мовній свідомості концепт **КИТАЙ** позначено оцінною двозначністю, причому позитивні сенси властиві більш ранньому періоду. Наприкінці ж ХХ століття розвинулися негативні потрактування, пов'язані з погіршенням якості китайських товарів на теренах України.

Таким чином, в українській мовній картині світу концепт **КИТАЙ** представлено доволі широко. До основних смислових наповнень належать такі, як *країна на Сході, далека країна, велика країна, азіатська країна, чужина, щось незрозуміле, неякісні товари, ізоляція, країна чаю, країна порцеляни, мудрість, хитрість*. Уявлення про Китай еволюціонували, доповнюючись, обростаючи у свідомості українців із часом новими смисловими наповненнями. Перспективним убачаємо можливість дослідження особливостей вербалізації концепту **КИТАЙ** у художніх текстах.

Література

1. Буров В.Г. Китай и китайцы глазами российского ученого. М., 2000. 206 с.
2. Коротков М.М. Основні особливості морфологічних буд китайської мови. 1968. 400с.
3. Минхан Сун. Национальный образ Китая. Культура народов Причерноморья. 2012. № 230 С. 141-144.